

Bruselj, 6.11.2019
COM(2019) 565 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**o izvajanju Priporočila Sveta o spodbujanju zdravju koristnih telesnih dejavnosti v
različnih sektorjih**

1. UVOD IN OZADJE

V Priporočilu Sveta o spodbujanju zdravju koristnih telesnih dejavnosti (HEPA) v različnih sektorjih (v nadaljnjem besedilu: Priporočilo Sveta)¹, sprejetem novembra 2013, je bila Komisija pozvana, naj vsaka tri leta poroča o njegovem izvajanju in njegovi dodani vrednosti. Prvo poročilo o napredku je bilo objavljeno decembra 2016 in je zajemalo obdobje 2014–2016². To je drugo poročilo, ki zajema obdobje 2017–2019.

Šport in telesna dejavnost prispevata k telesnemu, duševnemu in socialnemu zdravju, kljub temu pa posebna raziskava Eurobarometer o športni in telesni dejavnosti³ iz leta 2018 kaže, da preveč ljudi v EU ne dosega minimalnih stopenj telesne dejavnosti, ki jih priporoča Svetovna zdravstvena organizacija (SZO). Cilj Priporočila Sveta je, da se ta problem reši. Ukvarjanje s športom in telesno dejavnostjo se razlikuje glede na starost, spol, stopnjo izobrazbe in družbeno-ekonomsko ozadje ter med državami, kar kaže, da lahko nacionalne politike in smernice vplivajo na vedenje. V Priporočilu Sveta so države članice EU spodbujene k razvoju nacionalnih strategij in akcijskih načrtov za spodbujanje telesne dejavnosti, ki bi zajemali vse ustrezne sektorje, vključno s športom in zdravstvom, vendar ne izključno njiju. Spodbujene so tudi, naj z redno izmenjavo informacij in dobrih praks tesno sodelujejo med seboj in s Komisijo.

V tem pregledu izvajanja Priporočila Sveta se kaže napredek, vključno s sprejetjem številnih novih politik, izboljšanjem medsektorskega sodelovanja na nacionalni ravni in okrepljenim čezmejnem sodelovanjem.

2. METODA

Priloga k Priporočilu Sveta vključuje sklop 23 kazalnikov („okvir za spremljanje“), ki se uporabljajo za spremljanje napredka v državah članicah pri politikah za spodbujanje zdravju koristnih telesnih dejavnosti in oceno stopenj telesne dejavnosti. Kazalnik velja za izveden, ko država članica uvede politiko ali program, ki se z zadevnim kazalnikom spremlja.

V Priporočilu Sveta je bila vsaka država članica pozvana, naj imenuje nacionalno informacijsko točko za zdravju koristne telesne dejavnosti, ki bo na nacionalni ravni usklajevala zbiranje informacij za okvir za spremljanje. Omrežje informacijskih točk se je ob podpori Komisije in SZO od prvega poročila o napredku pri izvajanju Priporočila Sveta sestalo petkrat⁴. Ti sestanki so delovali kot forum za širjenje medsektorskega sodelovanja, saj so vključili druge pomembne deležnike na navedenem področju. Za spodbujanje telesne dejavnosti je potreben medsektorski pristop. Z usklajenim sodelovanjem vseh zadevnih sektorjev bi se izognili podvajanju in nedoslednostim. Sestanek oktobra 2018 v Luxembourgju je bil na primer organiziran kot skupni sestanek s skupino na visoki ravni o prehrani in telesni dejavnosti, ustanovljeni v okviru zdravstvene politike. Na sestanku junija 2019 v Bruslju so sodelovali predstavniki držav članic v

¹ Priporočilo Sveta z dne 26. novembra 2013 o spodbujanju zdravju koristnih telesnih dejavnosti v različnih sektorjih (UL C 354, 4.12.2013, str. 1).

² COM(2016) 768 final.

³ Le dva od petih Evropejcev (40 %) vsaj enkrat na teden telovadita ali se ukvarjata s športom, vključno s 7 % tistih, ki to počnejo redno (vsaj petkrat na teden). Poleg tega pa skoraj polovica anketirancev (46 %) nikoli ne telovadi ali se ukvarja s športom.

⁴ Ti sestanki so bili aprila 2017 v Toledu, novembra 2017 v Zagrebu, junija 2018 v Budimpešti, oktobra 2018 v Luxembourgju in junija 2019 v Bruslju.

skupini na visoki ravni o prehrani in telesni dejavnosti ter v Odboru za skupno ureditev kmetijskih trgov (shema šolskega sadja, zelenjave in mleka), ustanovljenem v okviru kmetijske politike.

Odkar je začelo veljati Priporočilo Sveta, Komisija sodeluje s SZO, da bi prek programa Erasmus+ podprla države članice in njihove informacijske točke. Podatke, uporabljene v tem poročilu, so zbrale nacionalne informacijske točke.

V tem poročilu o napredku so upoštevani tudi prispevki SZO⁵ ter delovne skupine Sveta za šport.

3. EVROPSKI PORTAL SZO O ZDRAVSTVENIH INFORMACIJAH IN INFORMATIVNI PREGLEDI DRŽAV O HEPA

Vsi podatki, zbrani prek okvira za spremljanje, so bili vneseni v evropski portal SZO o zdravstvenih informacijah⁶, ki ga je SZO zagnala leta 2016 namesto svoje evropske podatkovne baze o prehranjevanju, debelosti in telesni dejavnosti. Prek portala lahko vseh 53 držav članic SZO v evropski regiji dostopa do zdravstvenih podatkov, informacij in virov, hkrati pa portal pomaga izboljševati zdravje Evropejcev tako, da izboljšuje informacije, ki so podlaga za politiko. Ta interaktivna enotna kontaktna točka za zdravstvene informacije omogoča vizualizacijo in analizo podatkov o več kot 3 500 kazalnikih.

Komisija je tesno sodelovala s SZO pri zbiranju prispevkov držav članic EU k informativnim pregledom držav o telesni dejavnosti⁷, ki so bili objavljeni septembra 2018. V informativnih pregledih je povzeto, kako se telesna nedejavnost rešuje na politični ravni. Pripravljeni so bili tudi tematski informativni pregledi o telesni dejavnosti s poudarkom na zdravstvu in izobraževanju, v katerih je povzeto trenutno stanje pri spodbujanju telesne dejavnosti v teh dveh sektorjih in predstavljen izbor zgodb o uspehu ali primerov dobre prakse iz držav članic EU. Ti uspešni ukrepi politike so lahko navdih za oblikovanje in nadgradnjo novih pobud za spodbujanje telesne dejavnosti v teh sektorjih.

4. RAZVOJ POLITIKE GLEDE HEPA IN IZVAJANJE NA NACIONALNI RAVNI

Vseh 28 držav članic EU je zbralo podatke o izvajanju 23 kazalnikov na nacionalni ravni. Zbrani podatki zagotavljajo dober pregled nad spodbujanjem HEPA v EU.

Od prvega poročila se je na splošno povečalo število držav s politikami in strategijami za spodbujanje telesne dejavnosti med populacijami. Večina držav je sporočila podatke iz nacionalnih sistemov za spremljanje in nadzor telesne dejavnosti. To je spodbudno, saj taki podatki omogočajo analizo trendov in prepoznavanje učinkovitih ukrepov ter zapostavljenih področij politike in populacij. Spodbudno je tudi večje število držav z nacionalnimi usklajevalnimi mehanizmi ter namenskim financiranjem HEPA iz različnih sektorjev. Kaže

⁵ Glej končno poročilo iz sporazuma o nepovratnih sredstvih s SZO o spodbujanju telesne dejavnosti v Evropski uniji, katerega cilj je s podporo izvajanju Priporočila Sveta in Strategije telesne dejavnosti SZO za Evropo za obdobje 2016–2025 prispevati k doseganju svetovnega cilja SZO, da se do leta 2025 za 10 % zmanjša stopnja telesne nedejavnosti v državah članicah EU:

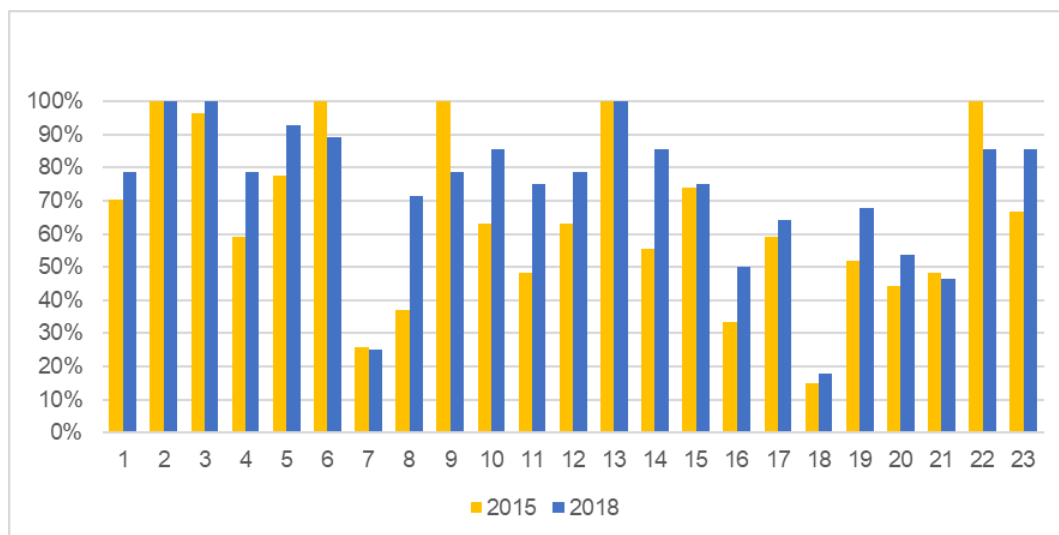
www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0010/414298/PROMPEAU-Technical-report-final_2.pdf

⁶ <https://gateway.euro.who.int/en/themes/obesity-physical-activity-and-nutrition/>.

⁷ <http://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/physical-activity/data-and-statistics/physical-activity-fact-sheets>.

namreč, da več držav uporablja celovit, večsektorski pristop k spodbujanju telesne dejavnosti ter da se povečuje zavedanje o pomenu telesne dejavnosti.

Med letoma 2015 in 2018 je mogoče opaziti splošno izboljšanje pri 16 kazalnikih, od tega pri 11 za več kot 20 % (glej sliko 1). Pri neposrednih primerjavah podatkov za leti 2015 in 2018 pa je potrebna previdnost, saj so bile metode raziskave nekoliko drugačne, nove informacijske točke so podatke morda zbrale drugače, poleg tega se je leta 2018 na raziskavo odzvalo več držav članic kot leta 2015 (leta 2015 v raziskavi ni sodelovala Grčija). O kazalnikih, ki jih je leta 2015 izpolnilo le malo držav (kot sta kazalnika 7 in 18, ki se oba nanašata na uporabo smernic), je bilo poročanje še vedno pomanjkljivo. Samo Finska je v celoti obravnavala in izvedla vseh 23 kazalnikov okvira za spremljanje (glej Prilogo).

Slika 1 – Število držav članic, ki so izpolnile posameznega od 23 kazalnikov

Pregled rezultatov okvira za spremljanje je predstavljen v nadaljevanju. Podrobnosti o državah so na voljo na evropskem portalu o zdravstvenih informacijah⁸ ter v informativnih pregledih držav o telesni dejavnosti.

Nacionalna priporočila politike o HEPA so bila uveljavljena v 22 državah. Od tega so v devetih priporočila temeljila zgolj na splošnih priporočilih SZO o telesni dejavnosti za zdravje, v petih državah pa so bila uporabljena ostala priporočila. Deset držav se je oprlo na druga mednarodna priporočila ali kombinacijo priporočil.

Dvaindvajset držav je sporočilo, da imajo **nacionalni usklajevalni mehanizem** za spodbujanje telesne dejavnosti. Mehanizmi so segali od manjših delovnih skupin za usklajevanje komponente telesne dejavnosti v nacionalnem akcijskem načrtu za nenalezljive bolezni do ministrskih svetov na visoki ravni.

Dodelitev posebnega **financiranja za spodbujanje HEPA** je močen kazalnik ukrepa za spodbujanje telesne dejavnosti, ki ga izvajajo vlade in vladni sektorji. Šestindvajset držav je poročalo, da so zagotovile namensko financiranje za spodbujanje HEPA, pri čemer sta največ financiranja zagotovila športni in zdravstveni sektor.

⁸ <https://gateway.euro.who.int/en/themes/obesity-physical-activity-and-nutrition/>.

Vse države so sporočile vsaj eno **nacionalno politiko** športa za vse ali akcijski načrt za spodbujanje telesne dejavnosti. Skupno je bilo sporočenih 148 politik športa za vse ali drugih nacionalnih politik ali akcijskih načrtov HEPA. V izvajanje nacionalnih politik telesne dejavnosti ali akcijskih načrtov je bil najpogosteje vključen športni sektor.

Sedem držav je sporočilo, da uporabljajo **smernice za „športne klube za zdravje“**. Take smernice spodbujajo športne klube k naložbam v športne dejavnosti, povezane z zdravjem, in promocijo zdravja v povezavi s športnimi dejavnostmi. Še 10 držav je sporočilo, da uporabljajo podobne programe, smernice ali okvire za športne klube ali športne federacije.

Štiriindvajset držav je sporočilo, da imajo programe za **spodbujanje telesne dejavnosti med določenimi skupinami**. Od 148 sporočenih politik in akcijskih načrtov za spodbujanje HEPA jih je bilo 72 namenjenih posebnim skupinam. Najpogosteje obravnavane skupine so bile tiste z nizkim družbeno-ekonomskim statusom, starejši in invalidi. Dvajset držav je poročalo o posebnih politikah, programih ali stroškovnih spodbudah za povečanje dostopa do vadbenih objektov za **socialno prikrajšane skupine**, 13 držav pa o programih skupnosti za spodbujanje telesne dejavnosti med **starejšimi**.

Enaindvajset držav je imelo nacionalni program ali shemo za spodbujanje **svetovanja o telesni dejavnosti, ki ga izvajajo zdravstveni delavci** (več držav je poročalo o lokalnih ali regionalnih shemah ali projektih, ki še niso bili nacionalni). Sedem držav je poročalo, da so tisti, ki so svetovali o telesni dejavnosti ali predpisovali vadbo, dobili povračilo iz nacionalne sheme zdravstvenega zavarovanja.

Dvaindvajset držav je poročalo, da je bila telesna dejavnost za zdravje vključena v **izobraževalni program za eno ali več vrst zdravstvenih delavcev**. Vse države so to ponudile za zdravnike, 18 držav pa tudi za fizioterapevte, 17 za medicinske sestre in 11 za druge zdravstvene delavce, kot so strokovnjaki za prehrano, delovni terapevti, kineziologi in farmacevti.

Za izobraževalni sektor so vse države članice poročale, da v šolah poteka pouk **telesne vzgoje**. Število ur v vsaki državi je prikazano v informativnih pregledih držav. Pouk telesne vzgoje v osnovnih šolah je obvezen v 21 državah, v srednjih šolah pa v 20 državah. Štiriindvajset držav je poročalo o vsaj eni shemi spodbujanja telesne dejavnosti v šolah. Najpogosteje sporočena shema (v 20 državah) so bili programi po pouku; 15 držav je sporočilo nacionalne pobude za dejavne šolske odmore, 14 držav pa je imelo programe za dejavne odmore med šolskimi urami. Petnajst držav je poročalo o nacionalnih programih za aktivno pot v šolo. Enaindvajset držav je poročalo o usposabljanju učiteljev telesne vzgoje za HEPA.

Pet držav je poročalo o izvajanju evropskih smernic za izboljšanje infrastrukture za **telesno dejavnost v prostem času** na nacionalni ravni. Sporočenih je bilo več povezanih nacionalnih shem ali programov za izboljšanje infrastrukture za prostočasno ali rekreativno telesno dejavnost.

Petnajst držav je sporočilo, da imajo sheme za spodbujanje **telesne dejavnosti na delovnem mestu**, 19 pa jih poročalo o shemah za spodbujanje aktivne poti na delo.

Triindvajset držav je sporočilo, da imajo vzpostavljeno **nacionalno kampanjo za spodbujanje telesne dejavnosti**, v katerih se uporablja več vrst medijev. V 21 državah je bila v kampanji uporabljena več kot ena vrsta medija.

Skupno je 54 % sporočenih politik in akcijskih načrtov vključevalo **načrt za vrednotenje** (77 % v letu 2015).

5. MERJENJE RAZŠIRJENOSTI TELESNE DEJAVNOSTI

Pomembno je v celoti razumeti razloge za visoke ravni telesne nedejavnosti, da bi lahko usmerjali in razvili ustrezne in učinkovite politike telesne dejavnosti, ki lahko pomagajo spodbujati udeležbo in zmanjševati ovire. Podatki omogočajo analizo trendov in prepoznavanje učinkovitih ukrepov ter zapostavljenih področij politike in populacij.

Šestindvajset držav je poročalo o vsaj enem sistemu nadzora telesne dejavnosti v enem sektorju (v primerjavi s 17 leta 2015), 24 pa jih je poročalo o enem sistemu v zdravstvenem sektorju. Med državami je težko primerjati ravni telesne dejavnosti pri prebivalstvu, saj se za spremljanje telesne dejavnosti uporabljajo različne metode in instrumenti. V prvem poročilu iz leta 2016 je bila objava različnih in občasno nasprotujočih si podatkov iz različnih raziskovalnih instrumentov opredeljena kot težava, ki jo je treba obravnavati.

Ta okoliščina ob različnih raziskovalnih instrumentih in vprašalnikih, ki se uporabljajo za zbiranje podatkov v državah članicah, ostaja nespremenjena. Enaindvajset držav je predložilo podatke o stopnjah telesne dejavnosti odraslih iz neodvisnih nacionalnih raziskav. Sporočeni so bili tudi podatki iz raziskav EU (pet držav je sporočilo podatke iz raziskave Eurobarometer o športu in telesni dejavnosti, sedem pa jih je kot svoje nacionalne podatke o stopnjah telesne dejavnosti uporabilo rezultate iz evropske raziskave o zdravju in zdravstvenem varstvu (European Health Interview Survey, EHIS))⁹. Podatki za otroke in mladostnike so večinoma izhajali iz nacionalnih raziskav ali raziskave z zdravjem povezanega vedenja v šolskem obdobju¹⁰.

Glede na to so države članice v okviru omrežja informacijskih točk HEPA in v sodelovanju s SZO razvile projekt EUPASMOS (sistem spremljanja telesne dejavnosti in športa v Evropski uniji)¹¹, ki se financira iz programa Erasmus+, vanj pa je vključenih 20 držav članic EU. Cilj tega projekta je ustvariti usklajen sistem spremljanja športa in telesne dejavnosti z razvojem celostnega in skupnega metodološkega procesa, ki bo zagotovil primerljive, veljavne in zanesljive podatke o vključenosti v telesno dejavnost in šport v vseh državah članicah EU. Projekt bo do sredine leta 2020 zagotovil podatke in potrjeno metodologijo. Zagotovil bo tudi priporočila za razširitev EHIS, ki trenutno vključuje zelo omejen razdelek o telesni dejavnosti.

6. EVROPSKA STATISTIKA O TELESNI DEJAVNOSTI

V Priporočilu Sveta je Komisija pozvana, naj preuči možnost, da se na podlagi podatkov, zbranih na podlagi okvira za spremljanje, oblikuje evropska statistika o stopnjah telesne dejavnosti.

Podatki o telesni dejavnosti se zbirajo v okviru raziskav EU, predvsem EHIS, na voljo pa so na spletišču Eurostata pri področjih Eurobase „Zdravje“ in „Šport“. Eurostat je leta 2018 izdal prospekt o statistiki v zvezi s športom¹², vključno s podatki o stopnjah telesne dejavnosti, ki izhajajo iz EHIS, val 2014. V sklopu statistike Evropske unije o dohodku in življenjskih pogojih

⁹ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:European_health_interview_survey_%28EHIS%29.

¹⁰ <http://www.hbsc.org/>.

¹¹ <https://eupasmos.com/>.

¹² <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-catalogues/-/KS-07-17-123>.

(EU-SILC)¹³ je modul o zdravju, izveden leta 2017, vključeval tudi nekaj spremenljivk o telesni dejavnosti.

V okviru za spremljanje je pri poročanju o stopnjah telesne dejavnosti le sedem držav članic uporabilo podatke iz EHIS. Združevanje EHIS z obstoječimi nacionalnimi in regionalnimi raziskavami ostaja izziv zaradi različnih prednostnih nalog raziskav in organizacij, ki so odgovorne za načrtovanje, potrjevanje in izvajanje raziskav, zlasti v državah, kjer se ukvarjanje s telesno dejavnostjo in športom dobro spremlja. Na podlagi veljavne okvirne uredbe o statističnih podatkih v zvezi z javnim zdravjem¹⁴ v letu 2019 poteka tretja anketa EHIS. Poznejše raziskave bodo opravljene na podlagi naslednje uredbe o združeni evropski socialni statistiki¹⁵. Eurostat, druge službe Komisije ter države članice si skupaj prizadevajo za dogovor o raziskovalnih instrumentih in po možnosti njihovo izboljšanje.

7. SODELOVANJE GLEDE HEPA MED DRŽAVAMI ČLANICAMI IN S KOMISIJO

V Priporočilu Sveta so države članice pozvane, naj pri spodbujanju HEPA z redno izmenjavo informacij in dobrih praks tesno sodelujejo med seboj in s Komisijo. Komisija je bila pozvana, naj te izmenjave olajša in države članice podpre.

Omrežje nacionalnih informacijskih točk je omogočilo koristno izmenjavo dobrih praks in spodbudilo sodelovanje EU. Na sestanke so bile sistematično vključene predstavitve dobrih praks pri spodbujanju HEPA, da bi se pospešila izmenjava izkušenj in pridobljenih spoznanj. Poleg tega je bil v tematskih informativnih pregledih o zdravju in izobraževanju zbran sklop dobrih praks (glej zgoraj oddelek 3).

Komisija je podprla SZO z zagotavljanjem tehnične pomoči posameznim državam, da bi jim pomagala razviti na dokazih temelječe smernice o telesni dejavnosti, priporočila in časovne načrte za politike telesne dejavnosti v različnih sektorjih. Za eno državo so bile razvite smernice o telesni dejavnosti. Pripravljeni sta bili tudi dve publikaciji za pomoč državam pri razvoju ali širjenju njihovih lastnih nacionalnih smernic o telesni dejavnosti¹⁶.

EU je v obdobju 2017–2019 prek športne komponente programa Erasmus+ sofinancirala tudi skupno 33 partnerstev sodelovanja in osem neprofitnih evropskih športnih dogodkov, da bi spodbudila ukvarjanje s športom in telesno dejavnostjo. V te projekte so bili vključeni različni deležniki od visokega šolstva in javnih organov do nevladnih organizacij in športnih klubov v vseh 28 državah članicah. Tako je bilo mogoče po vsej EU doseči ljudi v njihovih lokalnih okoljih in se usmeriti na različne dele prebivalstva, vključno z otroki, starejšimi in invalidi. Komisija je decembra 2017 organizirala tematsko srečanje o spodbujanju ukvarjanja s športom in telesno dejavnostjo¹⁷, na katerem je združila vse povezane projekte, ki jih je EU sofinancirala v obdobju 2014–2016, in ostale ustrezne deležnike, da bi se ugotovili rezultati, pomembni za politike, in njihova morebitna uporaba po koncu trajanja projektov.

¹³ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/european-union-statistics-on-income-and-living-conditions>.

¹⁴ Uredba (ES) št. 1338/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o statističnih podatkih Skupnosti v zvezi z javnim zdravjem ter zdravjem in varnostjo pri delu (UL L 354, 31.12.2008, str. 70).

¹⁵ COM(2016) 551 final.

¹⁶ Ob pripravi poročila še neobjavljeni.

¹⁷ https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/brochureclustermeetingsport_2018_03.pdf.

Komisija prek Obzorja 2020, okvirnega programa EU za raziskave in inovacije, podpira skupno programsko pobudo Zdrava prehrana za zdravo življenje (2016–2021)¹⁸. V tej pobudi je zbranih 26 evropskih in neevropskih držav, da bi uskladile nacionalne strategije na področju raziskav in inovacij ter financirale nove raziskave o povezavi med prehrano, telesno dejavnostjo in zdravjem ali preprečevanju ali zmanjševanju nenalezljivih bolezni, povezanih z življenjskim slogom. S proračunom, ki presega 85 milijonov EUR, je bilo financiranih že več kot 50 projektov, kot je vozlišče znanja o dejavnikih, ki vplivajo na prehrano in telesno dejavnost (Determinants of Diets and Physical Activity, DEDIPAC)¹⁹, v katerem sodeluje več kot 300 znanstvenikov iz 13 držav.

Države članice in Komisija sodelujejo tudi v okviru evropskega tedna športa, katerega cilj je ozaveščati o koristih športa in telesne dejavnosti ne glede na starost, ozadje in stopnjo pripravljenosti. Leta 2018 je bil v vseh državah, ki sodelujejo v programu Erasmus+, izveden evropski teden športa, ki se je razširil tudi na regiji vzhodnega partnerstva in Zahodnega Balkana. V vseh sodelujočih regijah in partnerskih organizacijah je bilo organiziranih več kot 48 000 dogodkov.

Poleg tega so Tibor Navracsics, komisar za izobraževanje, kulturo, mlade in šport, Vytenis Andriukaitis, komisar za zdravje in varnost hrane, ter Phil Hogan, komisar za kmetijstvo in razvoj podeželja, septembra 2017 predstavili poziv iz Tartuja k zdravemu življenjskemu slogu, s katerim naj bi v Evropi spodbudili zdrav življenjski slog, zlasti med otroki. Po dveh letih prvi rezultati kažejo, da Komisija uporablja več sredstev, močneje ozavešča in pridobiva več znanja za spopadanje z nezdravo prehrano in telesno nedejavnostjo kot pred dvema letoma.

Nazadnje si Komisija prizadeva, da bi pomagala lokalnim in regionalnim organom pri spodbujanju športa in zdravega življenjskega sloga, saj so taki organi najbližji javnosti. Leta 2018 je Komisija na primer zagnala pobudo SHARE (SportHub: zveza za regionalni razvoj v Evropi)²⁰, da bi poudarila vlogo športa pri regionalnem razvoju.

8. OCENA DODANE VREDNOSTI PRIPOROČILA SVETA

V Priporočilu Sveta so bile države članice spodbujene, naj telesno nedejavnost obravnavajo prek javne politike. Od skupaj 148 politik in akcijskih načrtov, o katerih so države članice poročale v vseh sektorjih, pomembnih za spodbujanje HEPA (v prvem obdobju poročanja jih je bilo 152), jih je bilo 89 sprejetih po sprejetju Priporočila Sveta v novembru 2013. Strategija SZO glede telesne dejavnosti za evropsko regijo za obdobje 2016–2025 zagotavlja državam članicam dodatno spodbudo za ukrepanje.

Ključni element Priporočila Sveta je ohranjanje in krepitev omrežja nacionalnih informacijskih točk HEPA. Predstavniki držav članic EU se redno srečujejo, da bi se seznanjali z novimi trendi, razpoložljivimi dokazi in najnovejšim razvojem v zvezi s HEPA ter razpravljali o njih. Tako lahko ostanejo dobro obveščeni o načinih, kako spodbujati HEPA v svojih državah, in poudarjajo njihov pomen. Omrežje informacijskih točk je uporabno za izmenjavo dobrih praks (ki presega strukturirani okvir sestankov), podatki, ki se zberejo na podlagi okvira za spremljanje, pa poleg tega zagotavljajo prenovljen pregled izvajanja s HEPA povezanih politik in ukrepov po vsej EU.

¹⁸ <https://www.healthydietforhealthylife.eu/>.

¹⁹ <https://www.wur.nl/en/project/dedipac.htm>.

²⁰ https://ec.europa.eu/sport/policy/economy/share_en.

Bistveno je uporabljati načrte vrednotenja, da se ocenita učinek in uspešnost politik in akcijskih načrtov na nacionalni ravni. Kljub temu je le 80 od 148 sporočenih politik ali akcijskih načrtov vsebovalo načrt vrednotenja. Vendar pa ni bilo sistematičnih informacij o tem, ali so bila ta vrednotenja dejansko izvedena. To bi bilo treba obravnavati v naslednjem krogu spremljanja.

Prispevki informacijskih točk k okviru za spremljanje so bili na splošno zelo dobri. Za naslednje kroge zbiranja podatkov je raziskovalni instrument mogoče še izboljšati, da bi se zmanjšal manevrski prostor za razlago, olajšale primerjave podatkov med državami ter preprečile okoliščine, ko bi spremembe informacijske točke v neki državi privedle do različnih metod poročanja.

Strukturirano sodelovanje z regionalnim uradom SZO za Evropo v okviru Priporočila Sveta se je izkazalo za vzajemno koristno ter je vključevalo skupne dejavnosti razširjanja informacij in izboljšanje evropskega portala SZO o zdravstvenih informacijah. Informacijske točke so zlasti menile, da je bila podpora Komisije ter regionalnega urada SZO za Evropo koristna.

Komisija je od delovne skupine Sveta za šport prejela pozitivne povratne informacije, pri čemer so bili informativni pregledi držav o telesni dejavnosti ocenjeni kot koristni ali zelo koristni. Najdragocenejši del izvajanja je bilo delo, ki so ga skupaj opravili različni sektorji na nacionalni ravni. Tudi sestanki informacijskih točk veljajo za zelo koristne za izboljšanje medsektorskega in čezmejnega sodelovanja ter poglobitev razprav. Tematski informativni pregledi o izobraževanju in zdravju so bili ocenjeni kot koristni ali zelo koristni in bi jih bilo treba v prihodnosti ponoviti, po možnosti s podobnimi informativnimi pregledi za druge sektorje, kot so promet, urbanistično načrtovanje, telesna dejavnost na delovnem mestu, socialna varnosti (starejši) ali turizem. V sektorjih, kot sta urbanistično načrtovanje in telesna dejavnost, bi bilo mogoče organizirati tematske sestanke.

9. SKLEPNE UGOTOVITVE

Ta pregled izvajanja Priporočila Sveta za obdobje 2017–2019 kaže pozitiven razvoj. Sprejetih je bilo več novih politik. Največje izboljšave so bile opažene pri številu držav z nacionalnimi programi za svetovanje o telesni dejavnosti in predpisovanje vadbe s strani zdravstvenih delavcev ter nacionalnimi shemami za telesno dejavnost v šoli in aktivno pot v šolo. Poleg tega je več držav poročalo o programih za povečanje dostopa do vadbenih ali rekreacijskih objektov za socialno prikrajšane skupine, kar kaže na boljše prepoznavanje neenakih priložnosti za telesno dejavnost. *Komisija spodbuja države članice EU, naj se v nacionalnih programih še naprej osredotočajo na otroke in mlade ter naj redno zagotavljajo informacije o svojih prizadevanjih.*

Dodatno je bilo izboljšano medsektorsko sodelovanje na nacionalni ravni, informacijske točke pa so se razvile v močno in koristno omrežje za čezmejno sodelovanje. *Komisija spodbuja države članice EU, naj še naprej izmenjujejo dobre prakse in sodelujejo v ustreznih pobudah.*

Zbrani podatki o telesni dejavnosti prebivalstva kažejo, da stopnje telesne dejavnosti ostajajo prenizke. Ker je razpoložljivost zanesljivih podatkov nujna za oblikovanje politik, objava nasprotujočih si podatkov iz različnih raziskovalnih instrumentov ostaja težava, ki jo je treba obravnavati. *Komisija pozdravlja prizadevanja držav članic EU za izboljšanje spremljanja in nadzora HEPA ter ugotavlja, da jih morajo nadaljevati.*

Odkar se je začelo izvajati Priporočilo Sveta, je mogoče opaziti splošen napredek pri spodbujanju in spremljanju HEPA v državah članicah EU, vendar bo koristna nadaljnja podpora. *Komisija bo*

še naprej sodelovala s SZO pri podpori držav članic EU glede razvoja kazalnikov, metod zbiranja podatkov, širjenja in izmenjave dobrih praks in orodij za gradnjo zmogljivosti ter oblikovanju politik.

Komisija bo v treh letih predložila naslednje poročilo o izvajanju Priporočila Sveta. Pred tem bo opravljen nov krog zbiranja podatkov na podlagi okvira za spremljanje in pripravljena tretja izdaja informativnih pregledov držav o telesni dejavnosti, po možnosti skupaj s spremljevalnimi tematskimi sektorskimi informativnimi pregledi.

V okviru naslednjega poročila bi se lahko ocenila potreba po posodobitvi Priporočila Sveta, zlasti za izboljšanje okvira za spremljanje in kazalnikov.

Priloga – Izvajanje 23 kazalnikov v državah članicah

Country	Indicator01	Indicator02	Indicator03	Indicator04	Indicator05	Indicator06	Indicator07	Indicator08	Indicator09	Indicator10	Indicator11	Indicator12	Indicator13	Indicator14	Indicator15	Indicator16	Indicator17	Indicator18	Indicator19	Indicator20	Indicator21	Indicator22	Indicator23	Country total
Austria	1	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	16
Belgium	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	21
Bulgaria	0	1	1	0	1	1	1	0	1	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	11
Croatia	0	1	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	9
Cyprus	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	6
Czechia	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	1	0	16
Denmark	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	18
Estonia	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	1	1	1	16
Finland	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	23
France	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1	14
Germany	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	21
Hungary	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	20
Ireland	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	19
Italy	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	1	12
Latvia	1	1	1	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	14
Lithuania	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	13
Luxembourg	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	15
Malta	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	15
Netherlands	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	14
Poland	0	1	1	0	1	1	0	0	1	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	12
Portugal	0	1	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	8
Romania	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	10
Slovakia	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	9
Slovenia	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1	1	1	1	20
Spain	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	16
Sweden	1	1	1	0	1	1	0	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	13
United Kingdom	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	21
Total	19	27	26	16	21	27	7	10	27	17	13	17	27	15	20	9	16	4	14	12	13	27	18	

Slika 2 – 2015

Country	Indicators																							Country total
	Indicator01	Indicator02	Indicator03	Indicator04	Indicator05	Indicator06	Indicator07	Indicator08	Indicator09	Indicator10	Indicator11	Indicator12	Indicator13	Indicator14	Indicator15	Indicator16	Indicator17	Indicator18	Indicator19	Indicator20	Indicator21	Indicator22	Indicator23	
Austria	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	20
Belgium	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	21
Bulgaria	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	15
Croatia	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1	1	0	1	17
Cyprus	0	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	13
Czechia	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	21
Denmark	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	19
Estonia	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	20
Finland	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	23
France	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	1	18
Germany	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	19
Greece	1	1	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	12
Hungary	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	16
Ireland	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	22
Italy	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	15
Latvia	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	15
Lithuania	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	15
Luxembourg	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1	1	0	1	1	0	1	0	1	1	1	15
Malta	0	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	15
Netherlands	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	13
Poland	0	1	1	0	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	11
Portugal	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	15
Romania	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	17
Slovakia	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	11
Slovenia	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0	1	1	18
Spain	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	19
Sweden	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	22
United Kingdom	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	21
Total	22	28	28	22	26	28	6	20	25	24	21	22	28	24	21	16	18	5	17	15	14	24	24	

Slika 3 – 2018